OFFERYNNAU STATUDOL CYMRU

2004 Rhif 1748 (Cy.185)

GWASANAETHAU CYMDEITHASOL, CYMRU

Rheoliadau Gofal Cymunedol, Gwasanaethau ar gyfer Gofalwyr a Gwasanaethau Plant (Taliadau Uniongyrchol) (Cymru) 2004

Wedi'u gwneud	- -	*8 Gorffennaf 2004*
Yn dod i rym	- -	*1 Tachwedd 2004*

Mae Cynulliad Cenedlaethol Cymru, drwy arfer y pwerau a roddwyd iddo gan adrannau 57(1), (3), (6) a (7) a 64(6) ac (8) o Ddeddf Iechyd a Gofal Cymdeithasol 2001(**1**) ac adrannau 17A(1), (3) a (4) a 104(4) o Ddeddf Plant 1989(**2**) yn gwneud y Rheoliadau canlynol:

Enwi, cychwyn a chymhwyso

1. O ran y Rheoliadau hyn —

(a) eu henw yw Rheoliadau Gofal Cymunedol, Gwasanaethau ar gyfer Gofalwyr a Gwasanaethau Plant (Taliadau Uniongyrchol) (Cymru) 2004;

(b) deuant i rym ar 1 Tachwedd 2004;

(c) maent yn gymwys mewn perthynas â Chymru yn unig.

Dehongli

2.—(1) Yn y Rheoliadau hyn —

dehonglir "awdurdod cyfrifol" yn unol â "*responsible authority*" yn adran 57(2) o Ddeddf 2001 neu (yn ôl y digwydd) adran 17A(2) o Ddeddf 1989(**3**);

(**1**) 2001 t.15. Mae adran 66 o Ddeddf 2001 yn diffinio "regulations" fel "regulations made by the relevant authority", a "relevant authority" fel Cynulliad Cenedlaethol Cymru mewn perthynas â Chymru (a'r Ysgrifennydd Gwladol mewn perthynas â Lloegr). *Gweler* adran 57(8) o'r Ddeddf i gael y diffiniad o "prescribed".

(**2**) 1989 t.41. Amnewidiwyd adran 17A o Ddeddf 1989 gan adran 58 o Ddeddf 2001. Rhoddwydd y pŵer i wneud rheoliadau o dan adran 17A i'r Ysgrifennydd Gwladol. Yn rhinwedd adran 68(1) o Ddeddf 2001, ymdrinnir â'r cyfeiriad at Ddeddf 1989 yng Ngorchymyn Cynulliad Cenedlaethol Cymru (Trosglwyddo Swyddogaethau) 1999 (O.S. 1999/672) fel cyfeiriad at y Ddeddf honno fel y'i diwygiwyd gan Ddeddf 2001. Yn unol â hynny, mae pwerau'r Ysgrifennydd Gwladol o dan adran 17A o Ddeddf 1989, i'r graddau y maent yn arferadwy mewn perthynas â Chymru, yn arferadwy gan y Cynulliad: *gweler* Erthygl 2(a) o Orchymyn 1999 a'r cofnod o ran Deddf 1989 yn Atodlen 1 iddo. *Gweler* adran 17(6) o Ddeddf 1989 i gael y diffiniad o "prescribed".

(**3**) O dan adran 57(2) o Ddeddf Iechyd a Gofal Cymdeithasol 2001 ac adran 17A(2) o Ddeddf Plant 1989, yr "awdurdod cyfrifol" mewn perthynas â'r person rhagnodedig yw'r awdurdod lleol a benderfynodd: (i) bod ei anghenion yn galw am iddynt ddarparu gwasanaethau gofal cymunedol penodol ar ei gyfer; (ii) darparu gwasanaethau ar ei gyfer yn rhinwedd adran 2(1) o Ddeddf Gofalwyr a Phlant Anabl 2000; neu (iii) bod anghenion plentyn anabl yn galw am ddarparu gwasanaethau i berson rhagnodedig o dan adran 17 o Ddeddf Plant 1989.

ystyr "Deddf 1983" ("*the 1983 Act*") yw Deddf Iechyd Meddwl 1983(**4**);

ystyr "Deddf 1984" ("*the 1984 Act*") yw Deddf Iechyd Meddwl (Yr Alban)1984(**5**);

ystyr "Deddf 1989" ("*the 1989 Act*") yw Deddf Plant 1989;

ystyr "Deddf 1995" ("*the 1995 Act*") yw Deddf Gweithdrefn Droseddol (Yr Alban) 1995(**6**));

ystyr "Deddf 2000" ("*the 2000 Act*") yw Deddf Pwerau Llysoedd Troseddol (Dedfrydu) 2000(**7**);

ystyr "Deddf 2001" ("*the 2001 Act*") yw Deddf Iechyd a Gofal Cymdeithasol 2001;

mae i "gwasanaeth perthnasol" yr ystyr a roddir i "*relevant service*" gan reoliad 5(2);

ystyr "person rhagnodedig" ("*prescribed person*") yw person sy'n dod o fewn y disgrifiad a ragnodir gan reoliad 3 neu (yn ôl y digwydd) reoliad 4;

ystyr "Rheoliadau 2003" ("*the 2003 Regulations*") yw Rheoliadau Gofal Cymunedol, Gwasanaethau ar gyfer Gofalwyr a Gwasanaethau Plant (Taliadau Uniongyrchol) (Lloegr) 2003(**8**)); a

dehonglir "taliad uniongyrchol" ("*direct payment*") yn unol â rheoliad 5.

(2) Yn y rheoliadau hyn—

(a) mae cyfeiriad at reoliad neu Atodlen â Rhif yn gyfeiriad at y rheoliad yn y Rheoliadau hyn, neu'r Atodlen iddynt, sy'n dwyn y Rhif hwnnw;

(b) mae cyfeiriad mewn rheoliad neu Atodlen at baragraff â Rhif yn gyfeiriad at y paragraff sy'n;

(c) mae cyfeiriad mewn paragraff at is-baragraff â Rhif yn gyfeiriad at yr is-baragraff sy'n dwyn y Rhif hwnnw yn y paragraff hwnnw.

Disgrifiadau rhagnodedig o bersonau — gwasanaethau gofal cymunedol a gwasanaethau i ofalwyr

3.—(1) At ddibenion adran 57(1) o Ddeddf 2001, mae person sy'n dod fewn adran 57(2) o'r Ddeddf honno(**9**) o ddisgrifiad rhagnodedig—

(a) os yw'n berson y mae'n ymddangos i'r awdurdod cyfrifol ei fod yn gallu rheoli taliad uniongyrchol ar ei ben ei hun, neu gyda'r cymorth hwnnw a all fod ar gael iddo; a

(b) os daw o fewn disgrifiad ym mharagraff (2); oni bai

(c) ei fod yn berson y mae Atodlen 1 yn gymwys iddo.

(2) Dyma'r disgrifiadau —

(a) person y mae adran 29 o Ddeddf Cymorth Gwladol 1948 (**10**) yn gymwys iddo;

(b) person (nad yw'n berson sy'n dod o fewn is-baragraff (a)) y cyfeirir ato yn adran 57(2)(a) o Ddeddf 2001(personau y mae'r awdurdod lleol wedi penderfynu mewn perthynas â hwy bod eu anghenion yn galw am ddarparu gwasanaeth gofal cymunedol penodol) sydd dros 65 oed;

(**4**) 1983 p.60.
(**5**) 1984 p.36.
(**6**) 1995 p.46.
(**7**) 2000 p.6.
(**8**) O.S. 2003/672
(**9**) Daw person o fewn adran 57(2) o Ddeddf 2001 os yw'r awdurdod cyfrifol wedi penderfynu: (i) bod ei anghenion yn galw am iddynt ddarparu gwasanaethau gofal cymunedol penodol ar ei gyfer; neu (ii) darparu gwasanaeth penodol iddo yn rhinwedd adran 2(1) o Ddeddf Gofalwyr a Phlant Anabl 2000.
(**10**) 1948 p.47. Mae adran 29 yn gymwys i "persons aged eighteen or over who are blind, deaf or dumb or who suffer from mental disorder of any description, and other persons aged eighteen or over who are substantially and permanently handicapped by illness, injury, or congenital deformity or such other disabilities as may be prescribed…".

(c) person y mae'r awdurdod cyfrifol wedi penderfynu mewn perthynas ag ef o dan adran 2(1) o Ddeddf Gofalwyr a Phlant Anabl 2000 (gwasanaethau i ofalwyr) i ddarparu gwasanaeth penodol o dan y Ddeddf honno ar ei gyfer.

Disgrifiadau rhagnodedig o bersonau — gwasanaethau plant

4. At ddibenion adran 17A(1) o Ddeddf 1989, mae person sy'n dod fewn adran 17A(2) o'r Ddeddf honno(**11**) o ddisgrifiad rhagnodedig —

(a) os yw'n berson y mae'n ymddangos i'r awdurdod cyfrifol ei fod yn gallu rheoli taliad uniongyrchol ar ei ben ei hun, neu gyda'r cymorth hwnnw a all fod ar gael iddo; oni bai

(b) ei fod yn berson y mae Atodlen 1 yn gymwys iddo.

Dyletswydd i wneud taliadau uniongyrchol

5.—(1) Os bodlonir yr amodau ym mharagraff (3), rhaid i awdurdod cyfrifol wneud y taliadau hynny ("taliadau uniongyrchol") y penderfynir arnynt yn unol â rheoliad 6 mewn perthynas â'r canlynol —

(a) person rhagnodedig o dan reoliad 3 sy'n dod o fewn paragraff (2)(a) neu (c) o'r rheoliad hwnnw;

(b) ar 1 Mawrth 2005 ac ymlaen, person rhagnodedig o dan reoliad 3 sy'n dod o fewn paragraff (2)(b) o'r rheoliad hwnnw; a

(c) person rhagnodedig o dan reoliad 4;

o ran sicrhau darparu gwasanaeth perthnasol.

(2) Yn y rheoliadau hyn ystyr gwasanaeth perthnasol yw —

(a) gwasanaeth gofal cymunedol yn ystyr adran 46 o Ddeddf y Gwasanaeth Iechyd Gwladol a Gofal Cymunedol 1990(**12**); neu

(b) gwasanaeth o dan adran 2 o Ddeddf Gofalwyr a Phlant Anabl 2000(**13**); neu

(c) gwasanaeth y ceir ei ddarparu wrth arfer swyddogaethau o dan adran 17 o Ddeddf 1989 (darparu gwasanaethau i blant mewn angen, eu teuluoedd ac eraill).

(3) Dyma'r amodau —

(a) bod yr awdurdod cyfrifol wedi'i fodloni y gellir bodloni anghenion y person am y gwasanaeth perthnasol drwy sicrhau ei ddarparu drwy daliad uniongyrchol; a

(b) yn achos gwasanaeth perthnasol a grybwyllir ym mharagraff (2)(c), bod yr awdurdod cyfrifol wedi'i fodloni y bydd lles y plentyn y mae angen y gwasanaeth mewn perthynas ag ef yn cael ei ddiogelu neu ei hybu drwy sicrhau ei ddarpariaeth drwy daliad uniongyrchol.

Swm a thaliad taliadau uniongyrchol

6.—(1) Yn ddarostyngedig i baragraffau (3) a (4), gwneir taliad uniongyrchol yn daliad gros(**14**) oni fydd yr awdurdod cyfrifol yn penderfynu y dylid ei wneud yn daliad net(**15**).

(2) At ddibenion gwneud y taliad y cyfeirir ato ym mharagraff (1), rhaid i'r awdurdod cyfrifol benderfynu, ar ôl ystyried modd y person rhagnodedig, pa swm neu symiau (os o gwbl) y mae'n rhesymol ymarferol iddo'u talu tuag at sicrhau darparu'r gwasanaeth perthnasol (boed drwy ad-daliad

(**11**) Daw person o fewn adran 17A(2) o Ddeddf 1989: (a) os yw'n berson â chyfrifoldeb rhiant am blentyn anabl; (b) os yw'n berson anabl â chyfrifoldeb rhiant am blentyn; neu (c) os yw'n blentyn anabl 16 neu 17 oed.
(**12**) 1990 p.19.
(**13**) 2000 p.16.
(**14**) *Gweler* adran 57(4) o'r Ddeddf i gael y diffiniad o "gross payments".
(**15**) *Gweler* adran 57(5) o'r Ddeddf i gael y diffiniad o "net payments".

fel y crybwyllir yn adran 57(4) o Ddeddf 2001 neu drwy gyfraniad fel y crybwyllir yn adran 57(5) o'r Ddeddf honno)(**16**).

(3) Os yw'r gwasanaeth perthnasol yn un a ddarperid, heblaw am y rheoliadau hyn, o dan adran 117 o Ddeddf 1983 (ôl-ofal) —

(a) rhaid gwneud y taliad ar y raddfa a grybwyllir yn is-adran (4)(a) o adran 57 o Ddeddf 2001; a

(b) ni fydd is-adran (4)(b) o'r adran honno yn gymwys.

(4) Os gwneir taliad uniongyrchol i berson sy'n dod o fewn adran 17A(5) o Ddeddf 1989(**17**)) —

(a) rhaid gwneud y taliad ar y raddfa a grybwyllir yn is-adran (4)(a) o adran 57 o Ddeddf 2001(**18**); a

(b) ni fydd is-adran (4)(b) o'r adran honno(**19**)) yn gymwys.

(5) Ceir talu taliad uniongyrchol —

(a) i'r person rhagnodedig; neu

(b) i berson a enwebwyd ganddo i dderbyn y taliad ar ei ran.

Amodau mewn perthynas â thaliadau uniongyrchol

7.—(1) Bydd taliad uniongyrchol yn ddarostyngedig i amod na sicrheir y gwasanaeth a wneir mewn perthynas ag ef gan berson a grybwyllir ym mharagraff (2) oni bai —

(a) yn achos gwasanaeth perthnasol a grybwyllir yn rheoliad 5(2)(a) neu (b), bod yr awdurdod cyfrifol wedi'i fodloni bod sicrhau'r gwasanaeth oddi wrth berson o'r fath yn angenrheidiol i ddiwallu angen y person rhagnodedig am y gwasanaeth yn foddhaol;

(b) yn achos gwasanaeth perthnasol a grybwyllir yn rheoliad 5(2)(c), bod yr awdurdod cyfrifol wedi'i fodloni bod sicrhau gwasanaeth oddi wrth berson o'r fath yn angenrheidiol i hybu lles y plentyn mewn angen.

(2) Dyma'r personau —

(a) priod y person rhagnodedig;

(b) person sy'n byw gyda'r person rhagnodedig fel ei briod;

(c) person sy'n byw ar yr un aelwyd â'r person rhagnodedig sy'n sy'n dwyn y berthynas ganlynol iddo —

(i) rhiant neu riant-yng nghyfraith;

(ii) mab neu ferch;

(iii) mab-yng-nghyfraith neu ferch-yng-nghyfraith;

(iv) llysfab neu lysferch;

(v) brawd neu chwaer;

(vi) modryb neu ewythr; neu

(vii) tad-cu neu fam-gu neu daid neu nain;

(**16**) Mae adran 17A(3) o Ddeddf 1989 yn cymhwyso adrannau 57(3) i (5) a (7) o Ddeddf 2001 i reeoliadau a wnaed o dan adran 17A o Ddeddf 1989.

(**17**) Daw person o fewn adran 17A(5) os oes ganddo gyfrifoldeb rhiant am blentyn anabl 16 neu 17 oed neu os yw'n berson anabl â chyfrifoldeb rhiant am blentyn o'r oed hwnnw neu os yw'n derbyn cymhorthdal incwm, credyd treth i deuluoedd sy'n gweithio neu gredyd treth i bobl anabl.

(**18**) Y raddfa a grybwyllir yn adran 57(4)(a) yw'r raddfa honno y mae'r awdurdod yn amcangyfrif sy'n hafal i gost resymol sicrhau darparu'r gwasanaeth o dan sylw.

(**19**) Mae adran 57(4)(b) yn caniatáu i awdurdod wneud taliadau uniongyrchol gros yn ddarostyngedig i'r amod bod y talai yn talu i'r awdurdod, drwy ad-daliad, swm neu symiau y penderfynir arnynt o dan y rheoliadau.

(ch) priod unrhyw berson sy'n dod o fewn is-baragraff (c) sy'n byw ar yr un aelwyd â'r person rhagnodedig; a

(d) person sy'n byw gydag unrhyw berson sy'n dod o fewn is-baragraff (c) fel pe bai'n briod i'r person hwnnw.

(3) Nid yw paragraff (2)(c)(ii) a (iii) yn gymwys yn achos person a grybwyllir yn adran 17A(2)(c) o Ddeddf 1989(**20**).

(4) Caiff awdurdod cyfrifol wneud taliadau uniongyrchol yn ddarostyngedig i amodau eraill (os oes rhai) fel y gwêl orau.

(5) Gall yr amodau y cyfeirir atynt ym mharagraff (4), yn benodol, ei gwneud yn ofynnol bod yn rhaid i'r talai —

(a) beidio â sicrhau'r gwasanaeth perthnasol oddi wrth berson penodol;

(b) roi'r wybodaeth honno i'r awdurdod cyfrifol y maent o'r farn ei bod yn angenrheidiol mewn cysylltiad â thaliadau uniongyrchol.

Mwyafswm cyfnodau llety preswyl y gellir eu sicrhau drwy daliadau uniongyrchol

8.—(1) Yn ddarostyngedig i baragraff (2), ni cheir gwneud taliad uniongyrchol mewn perthynas â pherson rhagnodedig sy'n dod o fewn rheoliad 3(1) ar gyfer darparu llety preswyl iddo am gyfnod sy'n fwy na 4 wythnos mewn unrhyw gyfnod o 12 mis.

(2) Wrth gyfrifo'r cyfnod o 4 wythnos a grybwyllir ym mharagraff (1), mewn unrhyw gyfnod o 12 mis—

(a) ychwanegir cyfnod dechreuol mewn llety preswyl am lai na 4 wythnos (cyfnod A) at gyfnod dilynol (cyfnod B) yn unig os bydd cyfnod B yn dechrau o fewn 4 wythnos ar ôl diwedd cyfnod A; a

(b) cynhwysir unrhyw gyfnod mewn llety preswyl ar ôl cyfnod B wrth gyfrifo.

(3) Ni cheir gwneud taliad uniongyrchol mewn perthynas â pherson rhagnodedig sy'n dod o fewn rheoliad 4 ar gyfer darparu llety preswyl —

(a) am unrhyw gyfnod sengl sy'n fwy na 4 wythnos; a

(b) am unrhyw gyfnod sy'n fwy na 120 diwrnod mewn unrhyw gyfnod o 12 mis.

Disodli swyddogaethau a rhwymedigaethau'r awdurdod cyfrifol

9.—(1) Ac eithrio'r hyn a ddarperir gan baragraff (2), ni fydd y ffaith bod awdurdod cyfrifol yn gwneud taliad uniongyrchol yn effeithio ar ei swyddogaethau o ran darparu'r gwasanaeth, o dan y deddfiad perthnasol, y mae'r taliad yn ymwneud ag ef.

(2) Os bydd yr awdurdod cyfrifol yn gwneud taliad uniongyrchol, ni fydd o dan unrhyw rwymedigaeth o ran y darparu'r gwasanaeth o dan y deddfiad perthnasol y mae'r taliad yn ymwneud ag ef cyhyd â'i fod yn fodlon fod yr angen sy'n galw am ddarparu'r gwasanaeth yn dod o drefniadau'r talai ei hun.

(3) Ym mharagraff (1) a (2), mae cyfeiriadau at ddeddfiad perthnasol, mewn perthynas â darparu gwasanaeth, yn gyfeiriad at ddeddfiad y byddai'r gwasanaeth yn cael ei darparu odano heblaw am y Rheoliadau hyn.

Ad-dalu taliad uniongyrchol

10.—(1) Os bydd awdurdod cyfrifol sydd wedi gwneud taliad uniongyrchol wedi'i fodloni, mewn perthynas â'r cyfan neu unrhyw ran o'r taliad —

(**20**) Plentyn anabl 16 neu 17 oed yw'r person a grybwyllir yn adran 17A(2)(c).